

Školní rok 2016/2017 v ZŠ Úvaly

Nový školní rok jsme zahájili se 728 žáky, 65 pedagogickými pracovníky, z nichž některé vychovatelky ŠD pracují současně i na částečný úvazek jako pedagogické asistentky. Celkem u nás pracuje 49 učitelů, 13 vychovatelek ŠD a ŠK, 3 pedagogické asistentky a 18 provozních zaměstnanců. I v tomto školním roce bude na naší škole pracovat psycholog, speciální pedagog, výchovný poradce a koordinátor prevence sociálně patologických jevů.

Z důvodu rozšíření našich služeb i odchodu tří pedagogických pracovníků na konci minulého a na začátku tohoto školního roku náš tým v novém školním roce posílila Mgr. Martina Vrátná (třídní učitelka 3. A), Eliška Sochůrková (třídní učitelka 1. D), Mgr. Milada Boháčková (třídní učitelka 6. A), Martina Skočdoplová (vedoucí školního klubu a pedagogický asistent), Bc. Michaela Hrubá, Věra Markovová a Mgr. Mukhiba Yakubova (pedagogické asistentky).

Do čtyř prvních tříd nastoupilo celkem 96 žáků. Přivítat je tradičně přišli i zástupci města.

První školní den byl již podruhé zpestřen díky aktivitě Výboru rodičů, jehož zástupci vítali žáky i rodiče u vchodu do školy nejen napečenými dobrotami a osvěžujícími nápoji, ale i rozdáváním letáčků s leteckým plánkem školy a základními informacemi o škole, které přivítali hlavně rodiče žáků 1. tříd.

Atmosféra před školou byla 1. září díky těmto obětavým dobrovolníkům z řad rodičů velmi příjemná a slavnostní.

Úprava školního vzdělávacího programu (ŠVP)

Od letošního školního roku bude výuka na naší škole probíhat dle upraveného školního vzdělávacího programu „ARNOŠT“, v němž klademe důraz především na to, aby naši žáci získali pozitivní vztah ke vzdělávání, aby chápali jeho význam a byli připraveni na to, že se budou muset vzdělávat celý život. V průběhu prázdnin jsme náš vzdělávací program rozšířili o kapitolu tzv. společného vzdělávání, o němž se v poslední době hodně diskutovalo ve všech médiích.

Inkluzivní neboli **společné vzdělávání** je založeno na přesvědčení, že všichni žáci mají právo být vzděláváni ve skupinách se svými vrstevníky a mít výhodu vzdělávání ve školách v místě bydliště. Předpokládá, že učitelé, rodiče i další zainteresovaní budou úzce spolupracovat a současně budou mít k dispozici dostatečné a odpovídající zdroje, které zohlední potřeby začleněného žáka.

Nová kapitola v ŠVP se zabývá zabezpečením výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a zabezpečením výuky žáků mimořádně nadaných.

Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření 1. – 5. stupně dle § 16 odst. 9 školského zákona.

Podpůrným opatřením prvního stupně je plán pedagogické podpory.

- Při zjištění obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka informuje vyučující daného předmětu třídního učitele a výchovného poradce.
- Třídní učitel je zodpovědný za vytvoření Plánu pedagogické podpory žáka (PLPP). Plán pedagogické podpory vytváří s metodickou podporou výchovného poradce. Na tvorbě PLPP se účastní i vyučující jiných předmětů.
- S Plánem pedagogické podpory seznámí škola žáka, zákonného zástupce žáka, všechny vyučující žáka a další pedagogické pracovníky podílející se na provádění tohoto plánu. Seznámení s PLPP jmenovaní potvrdí svým podpisem.
- Poskytování podpůrných opatření prvního stupně třídní učitel ve spolupráci s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě plánu pedagogické podpory výchovný poradce vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Pokud se daná opatření ukáží jako nedostatečná, výchovný poradce doporučí zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení.
- Pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci a úpravách dle potřeb žáka.

Postup školy při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu žáka se speciálními vzdělávacími potřebami (IVP)

- V případě, že opatření vyplývající z Plánu pedagogické podpory žáka nejsou dostačující, výchovný poradce doporučí zákonnému zástupci žáka návštěvu školského poradenského zařízení.
- Pokud školské poradenské zařízení doporučí vzdělávání žáka dle individuálního vzdělávacího plánu, zákonný zástupce podá žádost o vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Ředitel školy žádost posoudí a v případě vyhovění žádosti zajistí zpracování IVP.

- Za tvorbu IVP, spolupráci se školským poradenským zařízením a spolupráci se zákonnými zástupci je odpovědný výchovný poradce. IVP vytváří třídní učitel ve spolupráci s vyučujícími dotčených předmětů, podklady kontroluje a konzultuje se školským poradenským zařízením výchovný poradce. IVP vzniká bez zbytečného odkladu, nejpozději do 1 měsíce od obdržení doporučení.
- S IVP jsou seznámeni všichni vyučující, žák a zákonný zástupce žáka.
- Zákonný zástupce stvrdí seznámení s IVP podpisem informovaného souhlasu. Ostatní zúčastnění IVP podepíší.
- Poskytování podpůrných opatření třídní učitel ve spolupráci s ostatními vyučujícími průběžně vyhodnocuje. V případě potřeby učitel daného předmětu za metodické podpory výchovného poradce individuální vzdělávací plán průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

Úprava očekávaných výstupů stanovených ŠVP

Na úrovni IVP je možné na doporučení ŠPZ v rámci podpůrných opatření upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP, případně upravit vzdělávací obsah tak, aby byl zajištěn soulad mezi vzdělávacími požadavky a skutečnými možnostmi žáků a aby vzdělávání směřovalo k dosažení jejich osobního maxima.

K úpravám očekávaných výstupů stanovených v ŠVP se využívá podpůrné opatření IVP. To umožňuje u žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně podpory (týká se žáků s lehkým mentálním postižením) upravovat očekávané výstupy vzdělávání, případně je možné přizpůsobit i výběr učiva.

K úpravám vzdělávacích obsahů stanovených v ŠVP dochází v IVP žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními od třetího stupně (týká se žáků s lehkým mentálním postižením).

Specifikace provádění podpůrných opatření

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména:

- Metody výuky (pedagogické postupy)
- Organizace výuky
- Hodnocení žáka
- Předměty speciálně pedagogické péče

Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Nadaným žákem se rozumí jedinec, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Za mimořádně nadaného žáka se považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností.

Forma vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Škola je povinna využít pro podporu nadání a mimořádného nadání podpůrných opatření podle individuálních vzdělávacích potřeb žáků v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory.

Zjišťování mimořádného nadání žáka provádí školské poradenské zařízení na návrh učitele nebo rodičů. Pro tyto žáky může být vypracován individuální vzdělávací plán, který vychází ze ŠVP a závěrů vyšetření.

Mimořádně nadaní žáci mají upraven způsob výuky tak, aby byli dostatečně motivováni k rozšiřování základního učiva do hloubky především v těch předmětech, které reprezentují nadání dítěte.

V ŠVP jsou pro nadané žáky uvedena

- Pravidla a průběh tvorby plánu pedagogické podpory nadaného a mimořádně nadaného žáka
- Postup školy při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu mimořádně nadaného žáka
- Postup školy při přefazování žáka do vyššího ročníku
- Specifikace provádění podpůrných opatření
  - Metody výuky (pedagogické postupy)
  - Úprava obsahu vzdělávání
  - Organizace výuky

Zamyšlení nad společným vzděláváním

Společné vzdělávání v rozumné míře přináší mnoho výhod a nutí i k zamyšlení nad pozitivy a negativy zřízení výběrových základních škol, studijních a nestudijních tříd a víceletých gymnázií a nad tím, zda nejsou krokem směřujícím přesně proti soudobým tendencím.

Jako ředitele běžné základní školy mě trápí hromadné odchody žáků z pátých tříd na víceletá gymnázia, protože tato realita má negativní vliv na atmosféru nových tříd i kvalitu výsledků práce na 2. stupni.

Mnozí žáci a jejich rodiče, dle mého názoru, volí víceleté gymnázium neuváženě.

Víceletá gymnázia jsou určena pro nadané studenty, u kterých se předpokládá budoucí vysokoškolské studium. Na studenty víceletých gymnázií je vyvíjen větší tlak a jsou na ně kladeny větší nároky. Platí tedy myšlenka, že mám-li dítě, které se na 1. stupni velmi dobře učí, je nejlepší poslat ho na víceleté gymnázium? Tak jednoznačně to bohužel vůbec není a přestup dítěte na víceleté gymnázium bychom měli velmi dobře zvážit!

Velmi důležité je, jak se dítě dokáže adaptovat v novém, konkurenčním prostředí, jak zvládá zátěžové situace. A právě rodiče by měli zvážit, zda přechod na víceleté gymnázium je pro jejich děti to pravé.

Rozhodně by rozhodujícím faktorem neměly být nenaplněné touhy a ambice rodičů.

Dítě žije svůj vlastní život a může být velmi nešťastné, pokud je nuceno žít vysněný život kohokoli jiného.

Proto doporučuji zodpovědně zvážit všechna PRO (prestiž, ambice, větší znalosti, ...?) a PROTI (šťastnější dětství,...).

Z pohledu ZŠ vidím některá negativa:

- víceletá gymnázia odvádějí nadané žáky druhých stupňů ZŠ a snižují tak kvalitu a také povědomí veřejnosti o kvalitě výuky na ZŠ
- dochází k **předčasné selekci dětí**
- na ZŠ je zdravě rozvrstvené sociální prostředí, čili jsou zde děti chytré, méně chytré, děti různých rodičů, děti tiché i hluché, děti pomalé i rychlejší a tak je tomu i v životě
- i na ZŠ se děti mohou dobře rozvíjet, učí tam odpovědní kvalifikovaní učitelé, kteří mají o svou práci zájem a dělají ji poctivě
- v patnácti letech není na rozhodnutí, kam jít studovat, pozdě, je lepší vyčkat a nechat dítě žít, nic mu neuteče
- vzhledem k vysokým nárokům na studenty na víceletém gymnáziu většinou děti přijdou o většinu svých dosavadních zálib a koníčků, nemají na ně čas, místo toho se musí učit
- nezanedbatelná je také ztráta času, který dítě ztratí dojížděním, často musí vstávat velmi brzy a velmi pozdě jezdit domů
- dítě ztratí kontakt se svými vrstevníky, většinou kamarády již ze školky, s novými kamarády na "gymplu" bude trávit podstatně méně času.

Rozhodnutí je vždy na rodičích, na jejich přístupu a pokud možno objektivním zvážení všech PRO a PROTI. Každopádně by se ale na volbě tohoto důležitého kroku mělo podílet i samo dítě.

Osmileté gymnázium bylo odjakživa považováno za výběrovou školu, na kterou se dostanou pouze ti nejlepší z nejlepších. Studie socioložky Jany Strakové ze Sociologického ústavu Akademie věd ČR ale dokazuje, že dnes tomu tak už není.

Studie Jany Strakové poukazuje na klesající úroveň víceletých gymnázií i na to, že ZŠ a čtyřletá gymnázia naučí žáka totéž, co osmileté gymnázium. „Víceleté a čtyřleté studium je ve vyšším gymnáziu realizováno ve stejných podmínkách, podle víceméně stejných osnov a se stejnými učiteli. Víceletá gymnázia proto není možno označit za školy, které slouží k urychlení rozvoje mimořádně nadaných žáků,“ tvrdí ve své práci.

Práce Jany Strakové poukazuje také na snižující se kvalitu uchazečů, kteří chtějí na víceletém gymnáziu studovat. O přijetí dnes usilují i žáci, kteří mají průměrné až podprůměrné výsledky.

Socioložka se zabývala i srovnáním úspěšnosti studentů čtyřletých a osmiletých gymnázií v přijímacím řízení na vysoké školy. Výsledky výzkumu prokázaly, že jediným oborem, ve kterém jsou lepší absolventi víceletých gymnázií, je právo. Naopak v pedagogických, humanitních a přírodovědně-zemědělských oborech jsou úspěšnější absolventi čtyřletých škol.

Jak se to pokusit změnit?

Pokud chceme něco změnit, je třeba se zaměřit na stálé zkvalitňování vzdělávání na druhém stupni základní školy. Trochu se však dostáváme do začarovaného kruhu. Když nám velká část nejcitlivějších žáků podporovaných i cílevědomým rodinným zázemím odejde, jsme při srovnávání s výsledky žáků víceletých gymnázií pochopitelně v nevýhodě.

Ale i u nás na 2. stupni takoví žáci zůstávají a pomáhají udržet vysoký standard. Důkazem jsou jejich výborné výsledky v mnohých soutěžích, které jsou srovnatelné a mnohdy i předčí výsledky soutěžících žáků z víceletých gymnázií.

Vysoký standard se snažíme docílit prostřednictvím kvalitních pedagogů, rozmanitou výukou a nesnižováním nároků, diferencovaných dle schopností jednotlivých žáků.

Od letošního školního roku rozšiřujeme a zkvalitňujeme nabídku pro nadané děti i děti se speciálně vzdělávacími potřebami (PLPP, nabídka soutěží, olympiád, projektů s vrstevnickým učením, spolupráce s Mensou, Centrem nadání, IVP, náprav SPU,...).

Rozšiřujeme nabídku rozsahu výuky (M, Čj a Aj) na 2. stupni, spojenou s dělením žáků od 6. tříd ve vybraných hodinách, zavádíme zpracovávání oborových prací žáků 2. stupně, snažíme se navázat spoluprací se zahraniční školou a zaměříme pozornost na výchovu ke zdraví – usilujeme o zkvalitnění zdravého stravování ve škole a podporu pohybových aktivit.

Rozvíjet budeme i to, co se osvědčilo - efektivní metody výuky, výuku osobnostní i etické výchovy, konverzaci v hodinách anglického jazyka s rodilým mluvčím, matematiku prof. Hejného, vzdělávací kurzy, celoškolní a třídní projekty,...

Děkuji všem, kteří se podíleli na přípravě nového školního roku, a přeji všem žákům, rodičům, zaměstnancům i příznivcům školy pevné zdraví, hodně optimismu i chuti k vzájemné efektivní spolupráci.

Mgr. Jaroslav Březka